

SLOVENSKA ZEMLJA

Glasilo slovenskega kmečko-delavskega ljudstva

Leto II.

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Trnovski pristan 14/1. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzite na tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren: L. Mikuš. — Kdor želi, da mu neobjavljen rokopis vrnemo, naj priloži znamke za poštino. — Naročnina mesečno Din 3.—, četrtletno Din 9.—, celoletno Din 36.—. — Za Ameriko Dolar 1'50 na leto. — Čekovni račun št. 16782. — Plača se lahko tudi v nerabljenih poštinih znamkah. — Oglasi po dogovoru. — Za konsorcij: Izdajatelj in urednik Pavel Kreutzer v Ljubljani, Trnovski pristan 14.

Štev. 9.

Lr.: Jasna beseda

(Za obletnico skupščinskih volitev.)

Umestna bi bila jasna beseda; toda pri današnjem stanju ni mogoča. Zato tudi jaz ne morem govoriti tako, kakor bi rad; vendar mislim, da se v danem okviru približam resnici.

Dvoje je potrebno slovenski politiki, kakor je to zapisal 1899. leta načelni, a premalo znani časnikar Fran Podgornik: pravilno, umu in dejstvom ustrezajoče mišljenje ter značajno hotenje.

Pri volitvah dne 5. maja preteklega leta je gospod Jevtič „zmagal“ in obenem padel. Kako je to? Dva sta bila vzroka njegovega padca, ki sta si v zvezi med seboj: brezprimerna vladna nasilnost in odločen nastop Mačkove opozicije. Teh dveh dejstev ni mogoče zanikati. O prvem dejstvu ni, da bi govoril podrobno, ker je vse v spominu živo pred nami. Marušič-Pucovo „konsolidiranje“ prilik v Sloveniji kot nadaljevanje Kramer-Puceljevega je bilo v posmeh pozitivnemu zakonu in človeški osebnosti. O tem so med nami računali sklenjeni, da je bila Jevtičeva vlada vzor brezpravja in posilnosti, vredna svojih fašističnih zgledov v tujini.

Druga dejstva, da je mogočni odpor Mačkove opozicije vrgel Jevtičev fašizem ob tla, pa današnji oblastniki nečejo prav videti. Kljub vsemu strahovanju in pobijanju državljanov, ki niso zakrivil nobenega zločina, ampak so samo vršili volilno pravico in glasovali za uradno potrjenega opozicijskega kandidata, vendar ni bil izid za vlado ugoden, nasprotno: njena „zmaga“ je bila ponarejena. Vtisk in pomen Mačkove opozicije je bil toliko močan, da je

moral oditi gospod Jevtič, a ostala je njegova skupščina. Izvršilo se je polovičarsko delo, ki se sedaj maščuje: ponarejena skupščina strahuje Stojadinovičev vladno sama in s pomočjo senata.

In sedaj vprašam: Ali bi bila sploh prišla na krnilo Stojadinovič-Koroščeva vlada, ako ne bi bila nastopila pri volitvah Mačkova opozicija? Zato ne smemo govoriti o tistih Slovencih, ki so glasovali dne 5. maja lanskega leta za Mačkovo opozicijo, da so bili „nepočakanci“, kakor je to zapisal „Slovenec“ v uvodnem sestavku „Moč zvestobe“ z dne 3. maja t. l. Ne, tistih 23.000, kolikor je bilo uradno priznanih glasov v Sloveniji za Mačkovo opozicijo (v resnici jih je bilo veliko več), pomeni sobojevnike, ki so pomagali zdrobiti Jevtičev vladno in današnji omogočili pot do oblasti. Edino to je pravilno gledanje političnega razvoja, ker ustreza dejstvu.

In kdo so bili tisti, ki so glasovali za Mačkovo opozicijo? Priznavam, da so bili med njimi gotovo mnogi, ki so hoteli s tem pokazati samo svoj odpor, svojo nezadovoljnost z razmerami, ki so vladale dotlej, ne da bi si bili v vsem na jasnem ali pa so bili celo v marsičem nasprotnega mnenja in složni glavno le v želji, da pade, kar je bilo, in pride, kar bi bilo. Toda motil bi se ali pa namenoma napačno govoril, kdor bi trdil, da je Mačkov program samo za Hrvate in „ni za naše razmere“, kakor je zapisal „Slovenec“ v omenjenem sestavku. Ali niso bili tudi nekateri vidnejši politiki „Slovenčeve“ sku-

pine za skupen nastop z Mačkovo opozicijo in se je to že sklenilo, a potem zopet s pritiskom od zgoraj opustilo?

Splošno se skuša od današnje slovenske vladne strani slikati naše kmečko-delavsko gibanje kot „hrvatsko mačkovstvo v Sloveniji“. Kaj bi dejali današnji slovenski vladni politiki, ako bi jim kdo očital, da širijo „srbsko radikalstvo v Sloveniji“? Po pravici bi odgovarjali, da skušajo s pomočjo radikalnih Srbov (saj so ž njimi celo v eni stranki) uresničiti v Jugoslaviji svoj slovenski program, kakor si gazamišljajo. Ali velja to samo zanje: za nas bi pa to ne smelo ali ne moglo veljati, da skušamo s pomočjo Hrvatov in prečanskih Srbov, ki so pod Mačkovim vodstvom (ž njimi nismo ena stranka, ampak v zvezi), uresničiti svoj slovenski program, kakor ga pojmujeemo?

V obliki obojne politike ni odločilnega razločka med njimi in nami, ampak bistven razloček je v vsebini. Ne oni ne mi ne moremo biti sami, ker bi na ta način ne dosegli ničesar, marveč moramo oboji iskati zaveznikov; toda njih razglašeni program se loči od našega: oni hodijo po izhojeni poti svojih političnih prednikov, mi nastopamo drugo pot. Izkušnje nedavne preteklosti in neposredne sedanosti nas uče, da po današnji poti ne pridemo do izvršitve polnega slovenskega programa, ko na stari osnovi samo krpamo in popravljamo izrastke posebno avtoritativne vladavine. Končna rešitev dejanske enakopravnosti se nam na ta način izmika in oddaljuje v nedoglednost.

Zaradi česar so nekateri vidni predstavniki bivše S. L. S. bili preganjani, to osnovno misel, ki je bila takrat zgoščena pod imenom „punktacije“, nadaljujemo danes mi kot svoj narodni program skupaj s Hrvati in prečanskimi Srbi. Ali nas hoče J. R. Z. zaradi tega preganjati, kakor je J. N. S. preganjala njo, oziroma njeno slovensko prednico? Pripravljeni smo; saj se to deloma že vrši, ker velja še vedno mrtva črka paragrafa več kot utrip živega življenja, ki terja končni prelom z žalostno preteklostjo.

S tega stališča, ki je za Slovence edino odrešilno, ako hočemo živeti kot enakopraven narod ne le v jezikovnem, ampak tudi v gospodarskem in političnem oziru, je bila krivična ostra beseda g. ministra dr. Kreka na shodu v Grobljah pri Domžalah, češ da je „laž in zmota vsako mačkovstvo v Sloveniji“ („Slovenec“ z dne 27. aprila 1936); zakaj nam ne gre za uveljavljenje nobenih čisto hrvatskih razmer, ampak za takšno spremembo državnega ustroja, ki zagotovi vsem trem jugoslovanskim narodom enako pravico in svobodo. Da so v tem boju Hrvati, v prvi vrsti njih kmetje, učitelji drugim, kaže vso politično zrelost, ki je mi nimamo ali ne v dovoljni meri, čeprav se radi bahamo ž njo. Slovenci smo izvrstni podrejenci, a zavedni bojevniki za svojo polno svobodo nismo ali vsaj pre malo. Dati v Jugoslaviji slovenstvu in hrvatstvu poleg srbstva tisti položaj, ki jima pripada in brez katerega ni sta enakopravna, to je naša naloga, ki zanjo vzgajamo delovno ljudstvo kot nosilca bodoče samostojnosti z jasno mislijo in dosledno voljo.

Dr. Ivo Štampihar:

Slovenski kmet in delavec ter ustanovitev socialistične stranke

(Nadaljevanje.)

3. Lastna stranka in notranjepolitična vprašanja.

Ko razmišljamo o tem, kakšno je ravnanje socialne demokracije, moramo ugotoviti, da se vsa njena delavnost suče okrog dveh okolnosti: okrog lastne stranke in okrog podjarjanja o njenem gledanju na temeljna notranjepolitična vprašanja. Obe te okolnosti se med seboj vzajemno prepletata, dopolnjujeta in razlagata, tako da ju bo tudi v tej razpravi težko ločeno obravnavati. Zato ju bom obravnaval skupno. Ker je treba pri takem razlaganju jasnosti in točnosti, prosim bralce, da upoštevajo razloge, ki leže izven moje moči in ki utegnejo včasih zamegliti potrebno jasnost. Razpravljanje o glavnih vzrokih naše notranjepolitične neurejenosti je še zmerom otežkočeno, kar naj vsak upošteva.

Dr. Živko Topalović (glej „Delavsko politiko“ št. 93 in 94 iz 1935. leta) ugotavlja v sestavku „Pred obnovo političnega gibanja“ po dosledno izvedenih zgodovinskih in razvojnih premislekih naslednje važne sklepe: „Borba za mir in demokracijo je borba, ki je tudi naša naloga. Če smo v tem složni, potem je to važen korak naprej, ki omogoča zelo široko politično skupnost.“

Nato opisuje nevarnosti demokracije tam, kjer ni enakosti nasproti izdelovalnim sredstvom in pravi: „Kljub tem težavam se more delavstvo organizirati samo v demokratičnem sestavu... zaradi tega je borba za demokracijo in enakopravnost borba za edino pot, po kateri je mogoče priti do močnega delavskega gibanja. Da se to ustvari, moramo imeti najprej državljanske svobošči-

ne in pravice, do katerih moremo priti samo z borbami za demokratično ureditev države.“

Vse te misli si lahko brez skrbi usvojimo. Prav zato pa vprašamo, kako je mogoče te misli prinašati pod naslovom „Pred obnovo političnega gibanja“, ko pa vemo, da ta naslov pomeni: „Mi zaprosimo za dovolitev stranke, čeprav po sedanjem zakonu.“ Imamo vtisk, da vodijo gornje, pravilne misli do prav nasprotnega sklepa: če je namreč borba za demokracijo edina pot do močnega delavskega gibanja in če so zato potrebne predvsem državljanske svoboščine, potem ne smemo iti po drugi poti in prositi nedemokratične ustanove, da dovoli ustanovitev stranke. S tako prošnjo bi zapustili tisto edino pot in šli po drugi poti; s tako prošnjo bi slabili borbo za demokracijo in državljanske svoboščine ter popuščali brez potrebe in proti pravilnemu spoznanju.

Če hočemo biti dosledni, moremo na podlagi Topalovićevih ugotovitev zahtevati predvsem, da se nam vrne

demokracija. Ta zahteva pa ni izvedljiva, dokler ne odpravimo tiste postave, po kateri je šele treba prositi dovoljenja za ustanovitev stranke. Kadar bo demokracija res obnovljena in odpravljani stebri nedemokratičnega vladanja, predvsem mislimo pri tem postave, s katerimi so nas osrečili nacionalisti in fašisti, takrat se bo politično lahko vsak organiziral po svojem svobodnem prepričanju in volji. Borba za mir in demokracijo pa ni samo naloga delavstva, temveč vsega delovnega ljudstva sploh. Zato se mora delavstvo za te svoje pravice bojevati skupno z vsemi delovnimi in demokratičnimi ljudmi.

Ustanavljati politično gibanje s socialističnim značajem in po pogojih sedanjega stanja, pomeni isto, kakor prižigati luč z vodo. In čisto prav je imel nacionalistični dnevnik, ki je dne 19. februarja t. l. objavil namero dr. Topalovića, oziroma socialnih demokratov, in nató v uvodniku to namero še posebej podčrtal, češ da dokazujejo prijave strank (Ljotičeve

Dr. K.:

Boj za svobodo in demokracijo

Pod tem naslovom je prinesla „Delavska politika“ dne 2. t. m. članek g. Petejana, ki bo postal mogoče važen mejnik v zgodovini socialističnega gibanja v Sloveniji. Toda za nas je važnejše, da je ta sestavek nov dokaz, kako v Sloveniji kmečko-delavsko gibanje napreduje.

Pisec ugotavlja v svojem sestavku, da je socialistično delavstvo vodilo doslej „boj za svobodo in demokracijo po svojih močeh samostojno v smislu svojih starih tradicij“. Nato pravi: „Mislimo, da nas čas, v katerem živimo, sili, da... prelomimo s starimi tradicijami in se vživimo v novo dobo, ki nam narekuje vse drugačno taktiko, kakršna je bila primerna v prejšnjih časih, ... da moramo biti pripravljene in sprejeti sodelovanje z vsemi skupinami in osebami, ki se odkrito in brez vsakih špekulacij bojujejo za uvedbo polne demokracije... Za skupni boj štejejo vse skupine, ki se odkrito bore za te naše ideale, vse osebnosti, ki se v pretekli dobi niso umazale v katerikoli diktaturi. Z eno besedo, upoštevati je vse, ki so iskreni in brezpogojni pristajši svobode in demokracije“. (Podčrtal P. J.)

„Slovenska zemlja“ je zmerom poudarjala, da moramo tudi v Sloveniji po hrvaškem zgledu združiti vse slovensko delovno ljudstvo — kmete, delavce, obrtnike in izobrazence — v skupno borbo za svobodo, demokracijo, narodno in socialno enakopravnost. „Slovenska skupnost ne more biti izključno vezana na določeno svetovno naziranje, da bi v boju za svoj obstanek in za boljšo bodočnost ponavljali nekdanji način medsebojnega obračunavanja“ (dr. Lončar v „Sl. z.“ dne 15. II. t. l.). „Ne zametujemo svetosti svetovnega naziranja, pravimo pa, da razloček v svetovnih naziranjih nikakor ne bi smel biti ovira slogi slovenskega delovnega ljudstva“ (dr. Štempihar v „Sl. z.“ 30. IV. t. l.).

Veseli nas, da delavstvo vseh svetovnih naziranj in političnih smeri vedno glasneje izraža svojo voljo, da se priključi skupni borbi slovenskega kmečko-delavskega gibanja in da se je pojavil ta glas tako v „Delavski pravici“, „Delavskem obzorniku“, kakor tudi sedaj v „Delavski politiki“. Le z združenimi močmi delovno ljudstvo kaj doseže; zato pa naprej in združite se vsi, ki ste zatirani in preganjani: v slogi je moč in zmaga!

Evropa na razpotju

(Premišljevanje o mednarodnem položaju.)

V ospredju mednarodne politike, ki jo predstavlja „Društvo narodov“, stojita francosko-nemški in angleško-italijanski spor. V Angliji in Franciji odloča narod, ker sta demokratični državi; v Italiji in Nemčiji ukazujeta diktatorja Hitler in Mussolini, ker sta avtoritativni državi. Fašizem sloni na posilnosti, ker zagovarja pravico močnejšega. Preko mednarodnih pogodb se je Nemčija oborožila in zasedla Porenje, a Italija je napadla Abesinijo, njeno vojsko razbila in deželo zasedla, razglasivši italijanskega kralja za abesinskega cesarja, potem ko je bil premagani abesinski cesar s svojimi prvaki odšel v Palestino.

Ali pa „Društvo narodov“ odobri izvršeno dejstvo?

Ako druge države kratko in malo priznajo zasedbo Abesinije, dajo prav načelu, da ima pravico tisti, ki je močnejši ali spretnejši, najsi dela še

takšne krivičnosti. V ta neprijetni položaj je spravila „Društvo narodov“ neodločnost in ljubosumnost velikih držav, ki so sicer dosegle sankcije proti Italiji, a ne, da bi jih bile dosledno in odločno izvajale. Ali se moremo potem čuditi, ako se male države umikajo „Društvo narodov“, ker jih ne varuje pred pohlepnostjo velikih? Vladati bi morala ena k o p r a v n o s t; zakaj le v tem primeru je mogoča skupna varnost, a ne, da male države služijo velikim za njih samopašne namene. Kdor hoče resnično mednarodno varnost, ta se ne sme odreči učinkovitim sredstev, da užene tistega, ki kali mir in ograža samostojnost drugih. Ni verjetno, da bi se bila Italija mogla upirati odločnemu nastopu 50 držav, ki so jo označile za napadalko. In najlepše je to: tista Italija, ki je sama kršila mednarodne obveznosti, naj bi pomagala pokoriti Nemčijo, ker je

in Topalovičeve) demokratičnost sedanje postave o društvih, posvetih in zborovanjih, katero postavilo, da je darovala narodu „jugoslovenska“ nacionalna stranka. Ne morem misliti, da bi stranka, ki je ustanovljena po sedanjih pogojih, mogla biti izvir ljudske volje, pač pa je njen začetek v tistih, ki menijo, da bodo ravno zaradi teh pogojev postali na lahek način njeni voditelji. Do tako ustanovljene stranke ljudstvo ne more imeti pravega zaupanja in tudi ne do tistih, ki mu tako stranko vsiljuje. In zares vidimo, da ljudstvo tega zaupanja nima, kar vem tudi iz lastnega opazovanja. Pri jeseniškem delavstvu sem videl, da ne bo vstopalo v stranko, ki bi se ustanovila po sedanjih pogojih. Ker pa med jeseniškim delavstvom in delavstvom v drugih industrijskih središčih najbrže ne bo bistvenih razločkov, lahko trdim, da je večina delavstva proti tej nameri socialnih demokratov. V tem me potrjuje okolnost, da hočejo nekateri voditelji postaviti delavstvo z ustanovitvijo stranke kar

pred dovršeno dejstvo, česar prav gotovo ne bi delali, če bi računali, da delavstvo z njihovo namero soglaša. Tako se utegne zgoditi, da voditelji dožive polom prav pri delavstvu, čeprav bi jim oblast šla na roko in dovolila ustanovitev stranke. Delavstvo ima pač več politične morale in ve, da skrajša čas čakanja na demokracijo, če ostane „neodobreno“ še naprej, kakor je moralo biti „neodobreno“ vseh teh sedem let ponižanja, pritiskanja in protidržavotvornosti. Ve pa tudi, da bo taka stranka samo sredstvo za podaljšanje sedanjega stanja. Napori socialnih demokratov za ustanovitev lastne stranke nas spominjajo človeka, ki žaga tisto vejo, na kateri sam sedi.

Sreten Jakšič (glej „Delavsko politiko“ št. 96 in 97 iz 1935. leta) si je dal nalogo, da podpre voljo za ustanovitev stranke z druge strani: da oriše miselnost socialne demokracije nasproti našemu notranjepolitičnemu vprašanju, njeno gledanje na rešitev naše notranje krize in načela te po-

prelomila dogovore! Zato sta se Anglija in Francija obotavljali krepko nastopiti proti Italiji v afriškem sporu, da bi jo pridobili zase pri rešitvi evropskega spora z Nemčijo. Zapadna demokracija berači za milost fašistične Italije, s čimer spravlja v nevarnost osnovno misel „Društva narodov“, ki je: skupna varnost in skupni nastop proti kršilcu miru.

V zadnjem času so se v Evropi okrepile demokratične sile. Na Španskem je bila zmagala levica (demokratično meščanstvo in delavstvo); toda tam divja državljanska vojna, ki je posledek prejšnjega zatiranja v monarhiji in male izobrazbe ljudstva. Odločilnega preobrata pa pričakujemo od Francije, kjer so pri volitvah pred kratkim tudi zmagali levičarji (delavstvo), ki morajo biti po svojem programu nasprotniki kapitalizma in z njim združenega imperializma. Tukaj se ni bati kakšnih notranjih bojev kakor na Španskem; zato upamo od Francije, da nastopi sedaj v zunanji politiki odločno za skupno varnost in spoštovanje pogodb. Za isti namen so se izrekle tudi države Male zveze, ki so pred kratkim zborovale; vendar se pritožujemo, da se pri nas v Jugoslaviji še vedno vse vrši pri zaklenjenih vratih in nima pravilno izvoljeni ljudski zastop svobodne besede in odločbe.

Na dnevnem redu je vprašanje izvenevropskih naselbin ali kolonij. Abesinija ni divja ali nenaseljena dežela, ampak stara krščanska država, čeprav preprosta in neurejena po naših pojmih. Kolonialno vprašanje je nasledek razteznosti kapitalističnih držav. Dokler traja ta gospodarski sistem, so neizogibni mednarodni zapletljaji. Izvenevropske dežele se polagoma dramijo in upravičeno otrešajo varuštva evropskih držav, ki jim jemljejo narodno samostojnost in gospodarsko izkoriščajo posebno nižje plasti prebivalstva. To osvobodilno gibanje je že dlje časa močno v Indiji (Gandhi), a tudi v Egiptu, kjer ga je nedavno umrl kralj zaviral v korist angleškemu varuštvu, med Arabci itd. V kolonialnem vprašanju so velike države v načelu složne; toda glede razdelitve plena so si navzkriž. Odtod izhaja tudi današnji spor med Anglijo in Italijo ter Francijo. Kadar v celoti zavlada ljudstvo, ki ne more imeti namena, da bi zase izkoriščalo delo drugih, ampak hoče mirnega medsebojnega življenja, takrat izgine sramota, da sme ud „Društva narodov“ napasti drugega uda in ga pod krinko omike ropati svobode, a nato posmehljivo naznaniti svetu: Mir je obnovljen, kakor je to storil Mussolini. Današnja Evropo pa strahujeta italijanski in nemški diktator, ko jo postavljata pred dovršena dejstva...

Domača politika

Beganje. Zopet so bili na delu ljudje, ki se boje odkritega boja, ampak samo na tihem begajo naše somišljenike, da bi ujeli kaj za sebe. Somišljenik z Notranjskega nam je sporočil, da je prišel 25. aprila k njemu človek, ki ga je nagovarjal, naj bi organiziral, da bi na večer pred 5. majem gorel kresovi po gorah kot protest zaradi nasilstva pri lanskih volitvah. Nímamo vzroka, da bi kaj takšnega odklanjali, kdor bi hotel narediti. Toda proti temu moramo biti, da bi se to delalo pod pretvezo Mačkovega gibanja od ljudi, ki nimajo s tem gibanjem nobene zveze; zakaj naš notranjski somišljenik je iz predložene ga mu imenika spoznal Pucelj-Marušičeve pristaše. Tisti gospod iz Ljubljane, ki je prišel k njemu, se mu je označil kot zastopnik Mačkove misli iz skupine „Bojevniki-Ljudska pravica-Zveza kmečkih fantov in deklet“; dejal je tudi, da so „pogajanja z dr. V. Mačkom v Zagrebu dne 22. aprila uspela in da je potrebno sedaj v tej smeri za propagando podvojiti sile.“

Somišljeniki, vse to je preračunana prevara, ki jo morate spoznati in odkloniti. Ako pride še kdaj kdo k vam, vprašajte najprej pri „Slovenski zemlji“, ali je res, kar vam pripoveduje. Naša pot je odkrita, ker samo tisti ljubijo temo in ovinke in neresnico, ki nimajo čiste vesti in čistih namer. Ne dajte se begati!

Kdo vse so pri nas kulturna društva in ljubljanska radijska postaja. Med Slovenci ni zadostne kritike samega sebe. Vsak hoče biti najbolj imeniten, najbolj kulturn in seveda najbolj naroden in nacionalen.

Sedaj gre za vprašanje, kdo naj upravlja ljubljansko radijsko postajo. Pravilno bi bilo, da se ta uprava ne da v roke zasebni špekulaciji, ampak bi jo bilo treba prepustiti banovini, ki bi jo pod svojim nadzorstvom izročila v uporabo vsem pravim prosvetnim ustanovam. In glejte, ljudje božji, kdo se pri nas šteje tudi med kulturna društva? Med „vodilnimi“ kulturnimi organizacijami, kakor jih je imenovalo „Jutro“

rajajoče se politične skupine. Zato je napisal članek, ki ga moramo imeti za nekakšno uradno mišljenje voditeljev bodoče stranke. Tudi Jakšiču moram priznati, da je v prvem delu članka odličan, da je celo naslov točen, saj se glasi „Na razpotju“. Jakšič pravilno priznava, da je Jevtiča odnesel tisti dobri milijon glasov, ki jih je dobil dr. Maček in se s poldrugim milijonom odsotnih glasov niti ne peča. Gre še dalje in ga ne moti možnost, da bo meščanska demokracija pri nas konservativna; ne moti ga verjetnost, da bo počivala na „plemenskih“ ali verskih strankah in pravilno ocenjuje hrvaško vprašanje kot najvažnejše vprašanje notranje državne ureditve. Tudi s tem ne zgreši prave misli, ko podčrtuje nujno potrebo, da si priborjuje delovni proletariat demokracijo in svobodo. Višek njegovih ugotovitev pa je na vsak način tale: „Bojna gesla pripadnikov prejšnjega režima so državno in narodno edinstvo, unitaristično jugoslovenstvo in protest

proti obnovitvi starih „plemenskih“ in verskih strank, oziroma proti temu, da se dovoli povrnitev političnega stanja, ki bi se opiralo na politične stranke.“

In kaj iz tega sklepa Jakšič?

Neposredno po ugotovitvi, katera so „bojna gesla pripadnikov prejšnjega režima“, pravi: „Socialisti smo vedno bili in smotudi danes za državno in narodno edinstvo, za napredno in unitaristično „jugoslovenstvo“ proti „plemenskim“ in verskim razdorom“. Hkrati pristavlja: „Mi smo skratka za demokracijo“.

Vidimo torej, da Jakšič iz lepih, pravilnih in točnih ugotovitev ni izvedel nobenega sklepa, temveč se ga je ustrašil in si prilastil za socialiste natančno vsa tista gesla, ki jih je sam označil za svojino „pripadnikov prejšnjega režima“.

(Dalje prihodnjič.)

dne 1. maja, ki se potegujejo za sodelovanje pri upravi ljubljanske radijske postaje, so n. pr. „Narodna odbrana“ (že ime ni slovensko), Zvezi liberalnih starešin v Ljubljani in Mariboru, a tudi „Jadranska straža“ prišteva sebe sem. Te organizacije vendar ne spadajo ne med znanstveno-umetniške ne med ljudsko-prosvetne.

Svojo terjatev utemeljujejo s tem, da je „Prosvetna zveza“, ki sedaj upravlja radijsko postajo v Ljubljani, enostranska, medtem ko imenuje „Jutro“ z dne 9. maja te organizacije „vsenarodne“, kakor bi pri nas ne bilo že zdavnaj razčlenjeno kulturno življenje po političnih strankah, oziroma svetovnem naziranju. Res je med tistimi organizacijami, ki bi bile rade deležne radijske uprave, nekaj takih, ki bi mogle biti

vsenarodne, ker obdelujejo splošno človeške panoge (telovadbo, petje, dramatiko); toda pri eni varuje državni zakon določeno miselnost, ki nima zveze z njeno bistveno delavnostjo in zato ne postane nikdar prostovoljna last splošnosti; druge so se pa same odrekle te splošnosti, ker so označile za svoj namen, za katerega je treba po njih mnenju delati radijski postaji v Ljubljani: enotnost narodnega in državnega prizadevanja. Takšne narodne in državne enotnosti pa ni in je ne bo razen na videz s silo.

Skratka: vsaka prava kulturna organizacija ima pravico, da se udeležuje radijske izrabe; toda ne moremo prihajati na dan z utemeljevanjem „enote kulturne volje vsega naroda“, ki je ni...

Gospodarski vestnik

Zborovanja zadruga „Sloga“. Dne 3. maja t. l. so bila lepo obiskana zborovanja v Adlešičih, Vinici in Dragatušu v črnomeljskem okraju. Velik gospodarski pomen zadruga in način delovanja so zborovalcem razložili gg. Stanislav Vdovč iz Ljubljane, Pavel Kreutzer iz Ljubljane, France Špehar iz Gorice pri Vinici in Peter Koren iz Črnomlja.

Po zborovanjih so si navzoči kmetje izbrali naslednje zaupnike: za Adlešiče: Kralj Miko, Fučkovci 12, Cvitkovič Miko, Tribuč 20. Za Vinico: Grdun Janko, Zilje 16, Starešinič Janko, Preloka 25, Puhek Adolf, Gor. Suhor 2 in Flajnik Blaž, Otok 21. Za Dragatuš: Mušič Janez, Dragonja vas 12, Matkovič Jurij, Tanča gora 4, Kuzma Franc, Pušti gradac 21, Mušič Matija, Dragatuš 22, Gorše Ivan, Zapulje 27, Panjan Martin, Mali Nerajc 12, Lašič Jože, Veliki Nerajc 40 in Perušič Janez, Butoraj 6.

Zborovanje „Sloge“ v Ptuj: Tudi v Ptuj je imela „Sloga“ lepo uspešno zborovanje, ki ga je začel g. Ljudevit Sagadin iz Ptuja, a vodil podpredsednik „Sloge“ gospod Stane Lubienski. Poročali so gg. dr. Vekoslav Kukovec, dr. Dragotin Lončar, dr. J. Sluga in Ljudevit Sagadin. Izvoljeni so bili naslednji zaupniki: okrajni zaupnik: Sagadin Ljudevit; občinski zaupniki: za avtonomno mesto Ptuj gg. Sagadin Ljudevit in dr. Jurij Sluga; za Breg pri Ptuj Šterbal Janez s Sp. Brega; za Cirkovce Peršuh Franc iz Mihovcev; za podobčino Šikole Peršuh Jakob iz Šikol; za Dornavo Cimerman Ivan iz Dornave; za Derbetince Rola Rudolf iz Sv. Andraža v Slov. goricah; za Grajeno Babusek Janez iz Krčevine; za Gorišnico Ranfl Franc iz Gajovcev pri Sv. Marjeti; za Juršince Toplak Janža iz Juršincev; za Leskovce v Halozah Drevenshek Janez iz Sp. Leskovca; za Majšperg Višner Janez iz Majšperga; za Markovce Horvat Peter iz Nove vasi pri Sv. Marku; za Ptujsko goro Kupčič Anton iz Ptujске gore; za Pobrežje Čačuta Vid iz Jurovcev; za Slovenjo vas Kumec Franc iz Hudoš; za Sv. Lovrenc na Dr. p. Emeršič I. iz St. Lovrenca; za Sv. Urban v Slg. Hrga Martin iz Vintarovec; za Rogoznico Lacko Jožef iz Rogoznice; za Trnovško vas Čeh Ivan iz Trnovške vasi; za Podlehnik Časek Franc iz Gruškova in za Zavrč Veit Jožef z Velikega vrha.

Izvoljen je bil tudi tale sejski odbor: Za stalni živinski sejem v Ptuj na vsak prvi in tretji tork v mesecu: predsednik Horvat Peter iz Nove vasi pri Sv. Marku; podpredsednik Vindiš Ignac iz Gor. Brega; tajnik Jurančič Josip, učitelj pri Sv. Marku in člani odbora: Peršuh Franc iz Mihovcev, Šterbal Janez z Brega pri Ptuj, Šimenko Ignac iz Brstja in Kramberger Franc iz Rogoznice. Tajnikov namestnik je Muhič Joško od Sv. Marka pri Ptuj.

Predložena in soglasno sprejeta je bila resolucija.

Resolucija zahteva pravičnejše obdavčenje in zlasti pravično povrnitev davka banovinam, katere največ plačujejo; odlože naj se investicije, ki niso nujno potrebne,

pospešuje pa zgradba železnic in cest ter melioracijskih in regulacijskih del. Pristrižejo naj se privilegiji hipotekarne banke, da bo naš denar koristil našemu gospodarstvu; odpravijo naj se pretirane zaščitne carine za industrijo, a monopolno blago naj dobi znosne cene, da ne bodo po svoji draginji najvažnejše življenjske potrebščine za velika števila prebivalstva nedosegljiv luksus.

H koncu poziva resolucija kmete, delavce, obrtnike in uradnike, naj se združijo, da stroj moč tujih kapitalistov in domačih izkoriščevalcev narodnega imetja.

Načelstvo „Sloge“ je imelo tretjo redno sejo dne 6. maja t. l. Med drugim je bila potrjena izvolitev zaupnikov za Semič, Črnomelj, Predgrad pri Starem trgu, Adlešiče, Vinico, Dragatuš in Ptuj. Začasno (dokler si zadrugarji ne izberejo sami svojih zaupnikov) so bili določeni za zaupnike in sicer: za Studenec-Ig Šenk Tone; za Tomčevo Semrajc Franc; za Beričevo Avsec Lojze; za Polhov gradec Rus Janez iz Prapreč, Nartnik Franc iz Polhovega gradca in Cankar Jože iz Podrebra.

V pisarni „Sloge“, gosp. in podporne zadruga slov. kmetov in delavcev se delo kopiči. Zato prosimo šolane ljudi, kateri utegnejo, naj pridejo pomagati, ker imajo najlepšo priliko, da svoj idealizem in požrtvovalnost z delom izpričajo.

Okrajni in občinski zaupniki „Sloge“ morajo po vsakem sejmu v svojem okraju takoj obvestiti zadrugo, kako se je naša akcija uveljavila ter kakšne so bile cene in kupčije.

Sejski odbori za uvrstitev živine in določanje cen. Povsod, kjer so že imenovani ali izvoljeni okrajni in občinski zaupniki zadruga „Sloga“, naj si zadrugarji izvolijo iz svoje srede tudi sejski odbor, ki ima nalogo, da vsakega kmeta, ki prižene živino na sejem, obvesti o cenah, ki jih je odbor določil. Nadalje je naloga tega odbora, da uvrsti prignano živino po kakovosti in določi za vsako vrsto živine ceno, katere se morajo vsi kmetje brezpogojno držati. Noben kmet ne sme prodati živine izpod cene, ki jo je določil sejski odbor. Sejski odbori morajo skrbeti, da kmet svoje živine ne bo prodajal kar na čez, obenem mora tudi paziti, da se na sejmih pošteno tehta. Dolžnost sejskega odbora je, da navzočim kmetom razloži veliko važnost kmečke sloge in skupnega nastopa. Ob uri, ki jo določi sejski odbor, naj vsi kmetje odženejo svojo živino s sejskišča, čeprav niso ničesar prodali.

Zaupnike „Sloge“ opozarjamo, da se strogo ravnajo po navodilih, ki so bila tiskana v prejšnji številki lista. Predvsem opozarjamo, da mora biti pristopna izjava točno izpopolnjena in se mora vsak nov zadrugar na njej podpisati. Navesti je tudi treba točen naslov. Nekateri so pozabili, da stane legitimacija dva dinarja in niso tega denarja pobrali od pristopivših udov. Da ne bo nobenih nejasnosti, koliko je treba

pri vstopu plačati, navajamo še enkrat vse prispevke: zadrugni delež znaša deset dinarjev, vpisnina za prvi zadrugni delež znaša pet dinarjev, za vsak nadaljnji delež pa dva dinarja, redni mesečni prispevek je en dinar mesečno in legitimacija dva dinarja. Kdor hoče torej pristopiti k zadrugi in vpiše en delež, ta plača 18 dinarjev in je s tem plačal tudi že mesečni prispevek

za prvi mesec. Če vpiše kdo dva deleža, mora plačati za deleže dvajset dinarjev, vpisnino za prvi delež pet dinarjev, vpisnino za drugi delež dva dinarja, mesečni prispevek za prvi mesec en dinar in za legitimacijo dva dinarja; plača torej trideset dinarjev. Kdor more, lahko plača redni mesečni prispevek skupaj za vse leto ali pol leta.

Dr. Ld.:

Važni problemi v državnem gospodarstvu

(Nadaljevanje.)

Pred 6. januarjem se je naš državni proračun polagoma dvigal: narasel je na 8 milijard, potem na 9, pod Vukičevičem, ki je pripravljaj pot 6. januarju, je narasel na 10 milijard. Po 6. januarju je vedno bolj narasčal in je nazadnje obstal pri 14 milijardah in sedaj se hvalijo, da so ga zopet spravili nazaj na 10 milijard. Toda, kako je v resnici?

Dr. Mohorič, ki velja za strokovnjaka, je nedavno objavil, da je znašal pred 6. januarjem skupni dohodek državljanov okrog 80 milijard, medtem ko znaša danes samo 25 milijard. Zmanjšal se je torej za eno tretjino. Kdor je imel pred 10. leti 3000 dinarjev dohodkov, jih ima danes samo en tisoč. Točno se ne spominjam več, na kakšen način je imenovani gospod to izračunal; vem pa, da je ljudstvo obubožalo še veliko bolj kot je to ugotovil g. dr. Mohorič.

Naš državni proračun bi moral biti v ravnotežju z ljudskim dohodkom in če je znašal tedaj 10 milijard, bi moral znašati danes približno tri milijarde.

Če pogledamo, kako se je proračun razvijal, opazimo tole:

Po 6. januarju so začeli silno rasti osebni izdatki. Ustanavljali so se novi visoki službeni položaji, višji uradniki so se prestavljali, mnogo uradništva je bilo predčasno upokojenega. Stvarni izdatki pa so sorazmerno zelo malo rasli. Na nove investicije ni nihče mislil in večinoma se je samo krpalo in popravljalo. Ker so stroški silno rasli, je bilo treba dobiti tudi novih dohodkov. Živimo iz rok v usta in iz žepa se ne more več vzeti, kakor se v žep vtakne. Iskali so se torej dohodki, ki so se mogli dobiti najhitreje in najlažje. Povečavali so se posredni državni dohodki n. pr. takse, trošarine, monopoli in kakor se že take stvari pri nas imenujejo. To pa so davščine, ki zadenejo v enaki meri reveža in bogatina, a še najbolj jih občuti siromak. Na ta način se je krparilo, dokler je šlo; ljudstvo je pod temi bremenami zdihovalo in država je bila na obrežjih vedno več dolžna.

Medtem smo dobili novega finančnega ministra dr. Djordjeviča, ki bi po svojih letih in v normalnih razmerah mogel biti kvečjemu šele začetnik v kakšni zasebni ali javni službi. Ko je postal minister, so domači in tuji časopisi kakor na povelje začeli objavljati njegove slike in podatke iz njegovega življenja. Povedali so, da je bil med vojno študent in da je v Alžiru v francoski Afriki ali v nekem drugem malem mestu postal doktor na podlagi znanstvene razprave, ki je imela naslov: „Zadrugarstvo v Jugoslaviji“. Tiste razprave, žal, nisem mogel dobiti v roke, čeprav me je silno zanimalo, kaj je mogel napisati mlad študent v tako daljnem kraju brez vseh znanstvenih pripomočkov in to celo o zadrugarstvu v Jugoslaviji, katere takrat sploh še nikjer ni bilo. Ta gospod je torej prevzel težko nalogo, kako državne račune uredi.

O kakšnih novih posojilih ni bilo nobene govora in upanja. Porabilo se je samo še francosko posojilo „za stabilizacijo dinarja“. Za varstvo našega dinarja smo dobili od Francozov zlato, ki je ležalo v naši Narodni banki. Novi finančni minister pa je na tihem dal precejšen del tega zlata francoskim bankam kot jamstvo za tajna poso-

jila, samo da je dobil nekaj drobiža za nujne in tudi tajne potrebe. To je bilo podobno človeku, ki ima v hranilnici naloženih sto tisoč dinarjev in mu ta denar nesé štiri tisoč obresti. Potem se pa spomni in vrne banki svojo hranilno knjižico pod pogojem, da mu banka nujno posodi sto tisoč dinarjev, za katere bo plačeval po 10.000 obresti. Minister je pri tem mislil samo na to, da ljudstvo ne bo vedelo, da zlata ni več v Narodni banki in da je zastavljeno zopet nazaj Francozom. Stojadinovič je nato pustil tisto zlato francoskim bankam in naš dinar je takoj padel za eno tretjino. Kdor je imel kaj denarja, je izgubil eno tretjino in dobili smo inflacijo, katere so si mnogi želeli, ki pa ni nikomur nič koristila.

Ko je potem naš proračun narasel na 14 milijard, je začel zopet padati. To se je zgodilo avtomatično pod silo razmer in brez zasluge in celo proti volji tistih, ki so vodili naše finance. Ljudstvo vsekakor ni bilo več zmožno, da plača tako veliko vsoto. Če se zvišajo železniške tarife, se ljudstvo pač manj vozi; če se podraži tobak, ljudje manj kadijo ali pa kade slabše vrste cigarete. Vsak davek je mogoče zvišati le do neke določene meje. Ker so se torej zmanjšali dohodki, je bilo treba misliti tudi na zmanjšanje izdatkov. Naš državni proračun je bil vsako leto pasiven, dohodkov je bilo manj kakor je bilo preračunano. Ta primanjkljaj so poskušali pokriti na razne načine. Začeli so pri „avancih“ Narodne banke. Po postavi, ki ureja razmerje Narodne banke do države, more Narodna banka vsako leto dati državi kratkoročno brezobrestno posojilo, ki se imenuje „avance“. Država nima vsak mesec istih dohodkov, a izdatki so približno ravno tolikšni, kakor so preračunani. Spomladanski meseci, ko stopa v veljavo novi proračun, so za državno blagajno najslabši, jesenski najboljši. Zato je Narodna banka dajala državi avance za slabše mesece in država bi morala ta posojila vrniti v boljših mesecih. Država je sicer avance porabila, ni ga pa vrnila. Seveda drugo leto tudi Narodna banka ni mogla več dati avanca, ker je pod nadzorstvom francoskega komisarja. Nadaljevali so potem s kovanjem denarja. Kovanje so dobili v roke ljudje, da se bo svet začudil, kadar bodo njih imena objavljena. Menda ne bomo mogli nikoli točno doznati, koliko so ti ljudje kovali zase in koliko za državo; toda tudi s tem kovanjem je bilo nekoč konec. Ko smo imeli v prometu že preveč kovancev, je moralo tudi kovanje prenehati, sicer bi bil zastal denarni promet. Ni se moglo zahtevati od poštne hranilnice, da ves dan samo kovanice prešteva in zanemarja pri tem druga uradna opravila. Saj poznamo načelo iz narodnega gospodarstva, da slabjši denar vedno premaguje boljšega, ker odriiva vsak državljan je slabši denar, boljšega pa hrani. Tako izgine boljši denar in gospodarji se s slabšim. Pri nas je hipoma izgubil papirnati denar in v prometu je bilo vedno več kovanega.

Sedaj so prišli na vrsto fondi. Vsaka država ima ragnovrstne fonde, do katerih ima svoj vpliv tudi vlada. Ti fondi so šli rakom žvižgat in se sedaj dobe samo še na papirju. To seveda ni noben prihranek, ker bo treba nekoč plačati nazaj, in sicer iz rednih dohodkov.

(Dalje prihodnjic.)

Iz naših krajev

Iz krškega okraja

Po dolgem času se tudi mi oglašamo, da povemo svoje mišljenje in težave, ki nas tarejo. Prišel je pomladanski čas in vse se ga veseli. Le mi ubogi kmetje in delavci smo žalostni in potrti, ker se zavedamo, da bo vse naše delo, ki ga imamo ravno v tem letnem času največ, skoraj zastoj in da si ne bomo mogli zaslužiti niti za skromno preživljanje. Žalostni smo, ker vidimo, kako nas tista gospoda izdaja, ki je imela sicer zmerom polna usta ljubezni do kmeta in delavca.

Sedemnajst dolgih let smo morali kmetje in delavci čakati, da smo dočkali svoj list, ki resnično zagovarja koristi malega človeka. „Slovenska zemlja“ je pri nas najbolj priljubljen list, le škoda, da ni tednik. Vsi pošteno misleči se ga oklepamo in komaj čakamo, da pride med nas. Veseli smo bili, ko smo videli, da je tudi naš skupni kmečko-delavski voditelj dr. Maček spoznal, da je treba napraviti red in dal svojo izjavo, ki je razpršila marsikak dvom in nas utrdila v veri, da smo na pravem potu. Težko plačujemo naročnino in prosim, da malo potrpite z nami; saj sami vemo, da brez žrtev ne gre. S podvojenimi močmi pojdemo na delo in širili bomo list v vse vasi, da bodo vsi kmetje in delavci spoznali, kje je njih rešitev.

Pozdravljamo tudi ustanovitev zadruge Sloge, ki hoče gospodarsko voditi naše ljudstvo. Prosim vas, da pridete čimprej tudi med nas: mi se Sloge z veseljem opriemo.

Ilijaš Ivan.

Iz Predgrada ob Kolpi

Tudi v naši revni Poljanski dolini smo imeli dne 26. maja t. l. lepo zborovanje zadruge Sloge, ki si po hrvaškem zgledu prizadeva, da okrepi kmečko-delavsko stanovsko samozavest in nas uči, kako naj si kmetje s samopomočjo pomagamo do lepšega in znosnejšega življenja. Preobširno bi bilo, da bi vam popisoval, kaj vse so nam govorniki lepega in resničnega povedali. Vsi udeleženci, bilo nas je okrog tisoč mož in žena, smo bili veseli, da je prišel k nam predsednik Sloge tov. Černe, ki je sam kmet in ki najbolj razume naše težave in ki je v svojem dosedanem javnem delovanju lahko spoznal, po katerih potih moramo kmetje hoditi, da nam bo bolje. Tudi tov. Špehar France iz sosednega viniškega kraja nam je govoril iz srca, posebno še, ko nam je povedal odkritosrčno, da moramo danes kmetje že skoraj svojo zemljo jesti, če hočemo živeti. Resnica je to; kajti prišli smo že tako daleč, da mora marsikateri kmet prodajati svojo zemljo, da se more vsaj skromno preživeti. Cena kmečkim pridelkom je tako sramotno nizka, da se obdelovanje že več ne izplača. Zato smo z največjim veseljem pozdravili v naši dolini gibanje zadruge Sloge, ki hoče kmetom res pomagati in ki jim je že precej pomagala; saj so se cene goveji živini že nekoliko popravile. Kakor so nam govorniki povedali, je to šele začetek in moramo dobro poznati končni namen zadruge, to je gospodarsko osamosvojitve delovnega ljudstva: izločitev vseh tistih, ki hočejo na naš račun in za naše žulje brez dela in skrbi udobno živeti.

Še prav posebno pa smo bili veseli, da nam je spregovoril tudi naš

stari znanec in prijatelj kmečko-delavskega ljudstva g. Koren iz Črnomlja. Tudi ta nas je izpodbujal k resnemu delu v zadruzi Sloge in nas pozival, naj Slovenci, posebno pa še Belokranjci pokažemo, da se zavedamo svojih narodnih in gospodarskih nalog.

Ni nam bilo všeč, da smo morali potem v cerkvi poslušati zabavljaje čez naše zborovanje, ki je bilo strogo gospodarskega značaja. Mar nekaterim gospodom ni prav, da se hoče kmet gospodarsko osamosvojiti in si sam pomagati na noge, ko je v dolgih letih sprevidel, da mu nihče neče in ne more pomagati. Mar je res še kdo na svetu, ki misli, da se mi kmetje ne bomo končno otresli vse tiste pokvarjene gospode, ki nas hoče v svoje sebične in strankarske namene izkoriščati in držati na uzdi. Dosti je bilo te slepe pokorščine do zdaj. Mi gremo svojo pot naprej, katero so nam naši odposlanci zadruge tako lepo in jasno pokazali. Hvala vsem govornikom za njihov trud in požrtvovalnost, mi smo jih dobro razumeli in jim bomo sledili.

Sertič Marko.

Iz Poljanske doline pri Škofji Loki

„Domoljubov“ dopisnik je nezadovoljen z nami, ki se zbiramo okrog „lističa“ „Slovenska zemlja“. Očita nam vse mogoče stvari, pozablja pa pri tem na dejstvo, da se naše gibanje bojuje predvsem za tista načela, ki morajo biti vsakemu zavednemu Slovincu sveta: za narodno in politično svobodo. Ne bom se spuščal v razpravljane dejstev, da so bili tisti, ki se danes zbirajo v kmečko-delavskem gibanju pod vodstvom g. dr. Mačka, že od nekdaj dobri Slovenci. Dopisnik gotovo ne pozna listov „Demokracija“ in „Avtonomist“, ki sta zmerom branila slovensko stvar in demokracijo in pri katerih so sodelovali tudi možje, ki sodelujejo danes pri naši „Slovenski zemlji“. Pozablja tudi na list „Slovenijo“, ki je tudi pod najhujšim nasiljem visoko dvigala zastavo slovenstva in kjer so tudi sodelovali naši ljudje. Pozablja, da je „Slovenska zemlja“ še pred simpatičnim sestavkom v „Slovincu“ z dne 20. II. t. l. pod naslovom „Naš protest“ tudi protestirala proti temu, da se uniči in razbije vse, kar je slovensko in demokratično.

Če pa očitamo današnjim slovenskim zastopnikom v belgrajski vladi, da so na slovenske koristi in potrebe pozabili, imamo vzroka dovolj v dosedanem delu teh gospodov, ki ne morejo izbojevati tiste enakopravnosti Slovincem, kateri jim po vseh božjih in človeških postavah pripada. Zato smo krenili na druga pota in si iskali takih zaveznikov, ki hočejo za svoj narod doseči isto, kar hočemo mi Slovenci.

Pa ni samo „Domoljubov“ dopisnik tisti, ki se zaganja v naše kmečko-delavsko gibanje. Ko je bil nedavno pri nas minister dr. Krek in imel zborovanje v Poljanah, ni mogel, da se ne bi bil zadel ob nas „mačkove“, češ, dr. Maček je dober za Hrvate, Slovenci pa imamo svoje voditelje. Dopisniku „Domoljuba“ in g. ministru pa moramo odkrito povedati, da je misel, ki jo zastopa dr. Maček, dobra ne le za Hrvate in Slovence, ampak tudi za Srbe. Danes ne gremo več za „voditelji“ zaradi voditeljev samih, ker ti sami ne pomenijo ničesar. Danes gremo za tistimi ljudmi, ki hočejo ljudstvu res dobro in ki se za narodne koristi tudi dejansko žrtvujejo. Danes ne presojamo voditeljev več po njihovem imenu in zgodovini, pa najsi je ta še tako lepa in častna, temveč po delu, ki ga ti ljudje vrše v korist ljudstva. Danes blatiti mačkovstvo v Sloveniji, se pravi blatiti vsa tista prizadevanja doslednih in poštenih Slovencev, ki gredo za tem, da se v Jugoslaviji uresniči

dejanska enakopravnost vseh treh narodov. In kakor hočemo enakopravnost v vseh panogah narodnega, gospodarskega in družbenega življenja, tako smo tudi v našem sedanjem kmečko-delavskem gibanju popolnoma enakopravni in samostojni v družbi svojih zaveznikov Hrvatov in prečanskih Srbov.

Gospodom, ki jim gre naše gibanje tako na živce, da kar ne morejo nehati blatiti nas in naše gibanje, priporočam, da začno vendar že reševati tiste probleme, ki so nas prisilili, da smo se zbrali v močno skupnost okrog „Slovenske zemlje“. S samim zabavljanjem ne dosežemo ničesar; začinite kar zdelom. Ljudstvo hoče dela in kruha, ljudstvo hoče svobode in po njej človeka vredno življenje.

Gospodarska stiska v naši dolini je na višku. Zgovorno govori o tem dejstvu 617 rubežnih nalogov, ki so našo dolino osrečili. Tukaj je področje dela za tiste, ki bi se radi igrali še naprej klerikalce in liberalce in ki nimajo drugega dela, kakor da s takimi brezplodnimi shodi, kjer samo udrihajo po svojih političnih nasprotnikih, ljudstvo odvrtačajo od prave misli. Če ne morete za slovenski narod ničesar storiti, izvajajte pravilne zaključke, pojdite domov in verjemite, ves slovenski narod bo za vami kot en mož. Tudi v politiki je treba doslednosti in ravne poti, sicer je vse skupaj le politikastrstvo, ki nikomur ne koristi, vsem skupaj pa dnevno mnogo škoduje. Danes je treba resnici pogledati v obraz in se ni treba strašiti tudi pred globokimi in dalekosežnimi reformami, ki edine morejo ljudstvo narodno in gospodarsko privedi nazaj na tista prava pota, po katerih smo Slovenci nekdaj že hodili in tudi marsikaj že dosegli.

Mi vemo, da smo na pravem potu; vemo pa tudi, da bodo dosedani zaslepljenci slej ko prej spoznali, da njihova pot ni prava in ni koristna za slovenski narod. Kmalu pridejo za nami, ker bodo spoznali, da po tej poti ne morejo narodu pomagati.

Matej Miklavčič.

Slovenci med Hrvati

(Dopis iz Zagreba.)

Že nekaj let nazaj moramo Slovenci, ki delamo kot javni ali zasebni nametščenci na Hrvaškem, slišati od domačinov marsikatero pikro besedo na račun pritepenstva. Posebno zadnji čas je to na dnevnem redu. Nekateri prenapeteži gredo v tem svojem sovraštvu do Slovencev tako daleč, da širijo bojkot slovenskih kmečkih pridelkov, gostiln, trgovin itd. Da so to nasledki dosedanje napačne slovenske politike, je brez dvoma. Zato ne moremo seve dolžiti neposredno voditeljev hrvaškega narodnega gibanja, ker nisem doslej še slišal, da bi to odobraval. Toda ravno tako še niso ničesar storili, da se to ublaži, oziroma prepreči, kar bi bilo posebno z ozirom na slovensko kmečko-delavsko gibanje pod vodstvom dr. Mačka že nujno potrebno. Hrvatom je treba pojasniti, da smo mi najmanj krivi in odgovorni za napačno politiko dosedanjih slovenskih strank. Obenem moramo pa tudi naglasiti, da je tudi mnogo Hrvatov uslužbenih v Sloveniji, in če bi napravili bilanco medsebojnih gospodarskih odnosov, bi videli, da je Slovenija izmed glavnih odjemalcev hrvaške veletrgovine, industrije in kmetijstva. Še težji pa je položaj za nas Slovence zato, ker smo po mirovnih pogodbah izgubili skoraj tretjino svojega narodnega ozemlja in so tisoči in tisoči rojakov preplavili Slovenijo ter šli s trebuhom za kruhom. Kdo je tega kriv, bo zapisala zgodovina, a naša človečnostna dolžnost je bila, da smo jih sprejeli.

Vse to morajo hrvaški narodni voditelji svojemu ljudstvu dopovedati

in ga svariti pred mržnjo do nas Slovencev. Volitve dne 5. maja lanskega leta so dokazale, da ne slede vsi Slovenci tistim svojim politikom, ki so doslej hodili mimo in včasih tudi proti Hrvatom. Samo v Sloveniji je lista dr. Mačka dobila več glasov, kakor ostale opozicijske liste v vsej državi. To je znamenje, da se tudi med Slovenci dani in da ravnanje nekaterih prenapetežev ni umestno.

Posebno bojkot slovenskih kmečkih pridelkov na zagrebškem trgu, ki smo ga pretekle dni doživeli, ne more dobro vplivati na sedanje medsebojne razmere. Seveda je pa treba še pripomniti, da slovenski kmetje, ki prodajajo svoje stvari v Zagrebu, tudi svoje potrebščine tam kupujejo in puščajo torej denar tam, kjer so ga dobili. Edino v primeru nelojalne konkurence bi bil kakšen bojkot umesten; o tem pa do danes ni nobenega govora.

... ec.

Iz Semiča

Pri nas se je že pred 16. leti začelo gibanje, ki je hotelo združiti vse delovno ljudstvo. Ustanovili smo organizacijo nižjih slojev za Belo Krajino in hoteli združiti vse, ki največ delajo in trpe, a ki imajo najmanj od svojega dela. Predvsem je bil namen organizacije, da se delovno ljudstvo toliko zave, da bo znalo iz svoje srede izbrati svoje zastopnike v vse javne zastope. Hoteli smo ustanoviti močno kmečko-delavsko skupnost, ki bi zavračala vse tiste, ki hočejo kmeta in delavca izkoriščati v svoje sebične strankarske namene. Hoteli smo odstraniti nepotrebno cepitev kmečkih moči, ki nam je doslej le škodovala. Nečemo se več igrati liberalcev in klerikalcev, tako smo povedali v letaku, v katerem smo razvijali svoj program. Tudi v gospodarskem pogledu smo povedali marsikaj, kar je še danes za naše ljudstvo važno.

Takrat se stvar ni posrečila, kakor smo pričakovali. Zato smo pa danes tembolj veseli, ko vidimo, da imamo kmečko-delavsko gibanje, ki zasleduje iste namene, kakršne smo si takrat postavili. Mi kmetje in delavci hočemo, da bomo na svoji zemlji sami svoji gospodarji in pa tudi gopodarji tega, kar s trdom in trpljenjem pridelamo, oziroma izdčlamo. Zadosti smo bili dosedaj zopostavljeni, nikomur več nečemo služiti, ker se zavedamo, da smo država mi in če prepademo mi, potem tudi države ne bo mogel nihče nikjer iskati, ker je ne bo več. In kakor so nas takrat zaničevali in psovali, da smo brezverci in komunisti, ravno tako se nam danes godi. Kadar pokvarjena gospoda vidi, da prihaja kmet k pravi pameti in samozavesti, takrat se ne sramuje nobenega sredstva, da nas osmeši in onemogoči.

Zato pozivamo vse delovno ljudstvo, da se oklene našega kmečko-delavskega gibanja okrog Slovenske zemlje in se vendar že zave, da bo imelo samo to, kar si z lastno voljo in močjo priboruje.

Šercelj Franc.

Minister Gjura Janković je nedavno izjavil časnikarjem v Dubrovniku, da se režimi Jevtiča in Petra Živkovića ne povrnejo več. Obsodil je tudi delovanje razpuščene četniške organizacije in dejal, da vlada teh neodgovornih elementov ne bo več trpela. Treba je le čimprej preiti od besed do dejanj in ljudstvu vrniti državljanske svoboščine, da pomete z vsemi, ki so mu nasilno jemali osnovne državljanske pravice.